

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

BcA. Lucie Anděrová

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Design
Studijní obor Ilustrace a Grafický design
Specializace Ilustrace

Diplomová práce

Nad ránem

Vedoucí práce: MgA. Mgr. Pavel Trnka
Katedra výtvarného umění
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem umělecké dílo vypracovala samostatně a nejedná se o plagiát.

Plzeň, duben 2024

.....

podpis autorky

Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala vedoucímu mé diplomové práce MgA. Mgr. Pavlu Trnkovi za odborné vedení, trpělivost a veškerou pomoc při konzultování této závěrečné práce. Bez jeho přístupu a ochoty bych práci jen těžko dokončovala. Ráda bych také poděkovala mé rodině a mým přátelům za podporu a důvěru.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Lucie ANDĚROVÁ**
Osobní číslo: **D19N0002P**
Studijní program: **N8208 Design**
Studijní obor: **Ilustrace a grafický design, specializace Ilustrace**
Téma práce: **Nad ránem**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Tématem, kterým bych se chtěla v své diplomové práci zabývat je zkoumání charakteru určité přírodní a kulturní krajiny prostřednictvím kresebného vyjádření. Cílem je analyzovat vztah mezi vizuální reprezentací krajiny a kulturním vlivem na její vnímání. Ráda bych se vrátila ke kresbě uhlím a užila si možnost volnosti kreslit ve velkoformátovém měřítku na papír, různé textury a gramáže. Po jasné definici budu zkoumat možnosti projevu a poté práci finalizovat na již zmíněný formát.

Výsledným projevem by mělo být minimálně 5 kreseb velikosti B1 a 3 formáty o velikosti 2 m. Technologicky se bude jednat o kresbu grafitem/přírodním uhlím na různé druhy papíru. Součástí prezentace budou přípravné skicy. Stanovený rozsah průvodní zprávy bude minimálně 10 normostran.

Rozsah teoretické části: **min. 10 normostran**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- TEISSIG, K., *Techniky kresby*. Praha: Aventinum, 1995. 205 s. ISBN 80-85277-49-2.
BRADWAY, T., SCHWABSKY, b., *Landscape Painting Now*. D.A.P., 2020. ISBN 1942884265.
MINTON, H. C., *A History of British Water Colour Painting*. , 2015. Palala Press, ISBN 1341237362.
GERSZIOVÁ, T., *Dvě století nizozemské kresby*. Odeon, 1983, ISBN 01-505-83.
VÁCHAL, J. *Šumava umírající a romantická Paseka*, 2008. ISBN 9788071859017.

Vedoucí diplomové práce:

MgA. Mgr. Pavel Trnka

Katedra grafického designu a ilustrace

Datum zadání diplomové práce:

30. října 2023

Termín odevzdání diplomové práce:

30. dubna 2024

L.S.

MgA. Vojtěch Aubrecht v.r.
děkan

Doc. MgA. Kristýna Fišerová v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 30. října 2023

Obsah

Mé dosavadní dílo v kontextu specializace	8–10
Výběr tématu	10–11
Nad ránem	11–12
Cesty	12–14
Vizuální forma	15–16
Technické informace	17
Resumé	18
Prameny	19
Seznam příloh	20
Přílohy	21–39

Mé dosavadní dílo v kontextu specializace

V průběhu studia u mě hrál důležitou roli význam práce, co mi práce přináší, jestli se výběrem tématu posunuji dále a hlavně, jestli je práce upřímnou verzí toho, co chci vyjádřit. V klauzurách během bakalářského studia jsem se převážně snažila seznámit s bohatostí ateliéru a toho, co za média k tvorbě nabízí. Během bakalářského studia jsem se většinu času zaměřovala na linoryt, který jsem použila jak v ilustraci knihy *Spalovač mrtvol*, tak i ve velkoformátovém měřítku jako doprovod k první vytvořené knize pod jménem *Slabikář*. V ní jsem nakonec propojila grafiku i s fotografií. Na svém prvním Erasmu na Akademii výtvarného umění v polské Vratislavě jsem se dopracovala k akvatintě a akvafortě. Tam jsem měla možnost těmto technikám věnovat celý semestr. Práce na akademii pro mě byla obohacující hlavně díky možnosti proniknout technikám do hloubky. Velkou roli hrál neomezený čas, který jsem mohla trávit v atelérovi jak sama, tak i s pomocí asistentů a ostatních studentů.

Po návratu jsem se pustila do dokončování bakalářské práce. Ústředním tématem pro mě byla izolace, a to zejména proto, že se pro mnoho jedinců jedná o aktuální téma, se kterým se v současné době mohu ztotožnit i já. V práci jsem bádała nad tím, jaký by svět byl, kdyby se člověk odpoutal od dosavadních hodnot a přístupů společnosti. Za tímto účelem jsem v knize personifikovala počítač a skrze něj jsem se snažila motivovat čtenáře k nalezení pochopení pro obě strany.

Po dokončení bakalářské práce jsem nastoupila na magisterské studium, při kterém mě, bohužel, mimo řady osobních obtíží zastihla i pandemie covidu. Během studia tedy práce nepokračovala tak, jak by měla nebo jak bych si přála. Nejevila se mi

být naplňující a celková tvorba, kterou jsem na ateliéru v té době vytvářela, měla mizivou hodnotu jak osobní, tak i ke splnění tématu klauzur. “Artblok” přišel v plném rozsahu a přinesl s sebou i pochybnosti o tom, zda-li má mé studium na škole pořád ještě smysl. Postupně jsem se vzdalovala od grafických technik a můj zájem přecházel spíše ke grafickému designu a fotografii. Má první práce v rámci studia nesla název „Můj atelier“ a pojala jsem ji jako rozhovory s umělci, kteří již ateliéry měli. Prošla jsem různé obory: sochu, grafiku, komiks, loutkové divadlo, architekturu a grafický design. Výsledným bodem byly menší zápisníky dedikované jednotlivým umělcům a jejich oborům. V ten okamžik se má tvorba odsunula od grafických technik úplně, což se bohužel zcela neslučovalo s tématem mého ateliéru pod vedením prof. akad. mal. Mikoláše Axmanna. Spolupráce pro mě začala být tíživá natolik, že jsem se během posledního roku studia vydala na druhý Erasmus do španělské Sevilly na školu Grafického designu.

Změna prostředí byla přínosná v mnoha ohledech. Začala jsem se více věnovat tomu, co mi dávalo smysl, a to byl grafický design a typografie. Ke studiu mi určitě byla nápomocná již předešlá zkušenost s tvorbou knih na ateliéru Ilustrace a Grafiky, ale chtěla jsem se začít věnovat něčemu jinému, volnějším ve své formě. Studium na škole mi to naštěstí dovolovalo, a tak jsem mohla začít zkoušet různé projevy v grafickém designu. Později se mi v tomto oboru podařilo najít pracovní uplatnění, a to nejen díky této zahraniční zkušenosti, ale také díky studiu vedlejšího ateliéru Grafického designu na fakultě Designu a umění Ladislava Sutnara pod vedením Doc. MgA. Kristýny Fišerové.

Návrat přinesl nutnost vyrovnání se s realitou, že to co bych chtěla tvořit již není slučitelné s tvorbou v mém ateliéru. Má představa a představa vedení ateliéru

Grafiky se rozcházely do té míry, až jsme se po domluvě s prof. akad. mal. Mikolášem Axmannem shodli, že by bylo lepší studium dokončit pod vedením někoho jiného. Tím se volně dostáváme až k mé současné výtvarné formě a tématu pod vedením MgA. Mgr. Pavla Trnky.

Návrat do výtvarného procesu byl ze začátku velmi složitou disciplínou zejména z toho důvodu, že jsem v té době kresbu téměř zavrhla a jakákoliv důvěra v sebe sama a mou tvorbu z tohoto média zcela vyprchala. Musela jsem se od drobných kreseb dostat k výsledku, který se teprve formoval a já jsem se pomalu a jistě dostávala do stejných kolejí směřujících k tomu, že bych diplomovou práci, již po druhém odložení, vůbec neodevzdala. Vlastně si uvědomuji, že jsem za způsob vedení pana Trnky velice vděčná, protože nade mnou nezlomil hůl, ale i s tím málem, co jsem na konzultace přinášela, mi byl ochotný nadále pomáhat. Konečné téma se zformovalo během listopadu a já jsem si postupně začala osahávat možné techniky a pojevy.

Výběr tématu

Tématem mé diplomové práce se stala velkoformátová kresba uhlím zachycena ze skic a fotografií. Skrze ně se snažím vyjádřit své niterní rozpoležení z doby, kdy jsem nad diplomovou prací seděla již poměrně dlouho a pokoušela se ztotožnit s tématy, kterým jsem se věnovala v minulosti.

Odráží kumulující se pocity z mých posledních studijních let. Z neúspěchu, úzkostí, strachu z nedostatečnosti mé práce, který mě dovedl až k “artbloku” a vyhoření. Chtěla jsem najít kresebný projev, ve kterém budu schopna tyto pocity vyjádřit.

Nakonec jsem se pod vedením pana MgA. Mgr. Pavla Trnky postupem času dopracovala až k tichým zasněženým plochám a zamrzlým jezerům, kde místy v křehkosti vystupují travnaté plochy pohlcené pod vrstvou zmrzlého a těžkého sněhu. Deformující se pod tlakem vrstev, lámající se pod tíhou, kde se mezi trávou a sněhem prolínají jejich jednotlivé fragmenty až k homogennímu celku.

Ilustrovat knihu mi teď nepřišlo k danému tématu adekvátní, byť by třeba byla od mého oblíbeného autora. To, co bych vytvořila, by v žádném slova smyslu nebyla upřímná zpověď daného okamžiku a přišlo by mi to prázdné. Od knihy jsem se chtěla začít postupně vzdalovat už nějakou chvíli, zkusit se uvolnit ze zašitých stran a formátování textu. Zkrátka jsem chtěla vytvořit něco volnějšiho, spjatého více s mou osobou a s mými prožitky než s pravidly typografie.

Ze začátku jsem si po konzultacích nebyla úplně jistá, jestli chci, aby se jednalo o arteterapii, ale myslím, že pod tíhou posledních let to k tomuto stylu projevu nakonec směřovalo. Cítila jsem nutkání vrátit se trochu zpět, na povrch původu mého zájmu o kresbu. Zaznamenávat přírodu, krajiny, drobné okamžiky a užít si projev bez striktních kolejí.

Nad ránem

Název “Nad ránem” bych dnes pravěpodobně již nepoužila. Významovost pro mě sice zůstává stejná, ale s pohledem zpět si nejsem jistá svým tehdejším rozhodnutím.

Nad ránem jsou pro mě okamžiky samoty, kdy necítím tlak společnosti. Co bych měla dělat, jaká bych měla být a čeho bych měla dosáhnout. Je to takový mrtvý

bod dne, moment, kdy se nám vrátí do rukou kontrola nad našimi životy. Tehdy se cítím být volná, bez tíhy dokončování diplomové práce, bez tíhy vlastního bytí. U výběru tématu mi to vlastně přišlo vhod, vzhledem k tomu, že se jedná o takový arteterapeutický moment v mé tvorbě.

Důvodem, proč bych název nyní změnila je, že s finální formou mé práce již tak nesouzním, jako tomu bylo v mých představách.

Cesty

Po ujasnění tématu, o kterém bude výsledná práce vypovídat, jsem začala uvažovat nad médiem, kterým bude obrazový materiál zpracován. Nejdříve jsem během podzimu začala jezdit na plenéry, které trvaly až do jara. Svůj první podnět jsem našla hned nedaleko univerzity v období prvních prosincových mrazů, které přinesly i první sníh. To mě přivedlo k odpovědi na otázku, jaký vizuál bych vlastně chtěla zpracovávat.

Další cesty vznikaly v návaznosti na atraktivitu míst, které jsem chtěla navštívit. Jednou z prvních voleb pro mě byla Divoká Šárka díky své bohatosti. V ní jsem nasbírala základní skici a doprovodné fotografie. Tou dobou Praha ležela pod více než 20 centimetry sněhu, takže travina byla spíše jen něžnou ozvěnou. Nejvíce mě ale zaujalo rozorané pole, které bylo tak zamrzlé, že když do půdy člověk kopl, odlomila se celá křídla, pod níž ležela v různých tvarech polámaná tráva. Tato kombinace tvrdé hutné půdy a povadlé traviny s kousky kamene pro mě byla kvůli kontrastu hmot fascinující. Kombinace něčeho křehkého, až slabého s mohutným a těžkým závalem, který trávu dusí.

V podobném časovém úseku jsem se vydala sbírat podklady i na Petřín. Pokoušela jsem se tam pracovat se sněhem jako takovým a kreslila do něj uhly a uhlovým prachem. To vytvářelo takový křehký nádech v nekonečně bílé ploše. Motiv jsem poté zkoušela otisknout na papír, což nakonec vyústilo spíše v takovou rozteklou mokrou směs čehosi. Vizuály, které vznikaly na sněhu, jsem tedy zaznamenala alespoň pomocí fotografie. Udělala jsem si drobnou studii travin a čistých sněhových planin, u kterých jsem jen něžně zvýraznila oblé tvary a stíny.

Začátkem ledna, cestou na konzultace do Plzně, mi přišlo do cesty Beránkovo zamrzlé jezírko před fakultou. Byl to skvělý nález, protože rákosí, z půlky zamrzlé pod hladinou ledu, na vrchu vytvářelo bohaté obrazce. Pamatuji si krásný kontrast černé hloubky, která pohlcovala kousky rákosí, jakoby zastavené v čase. Na hladině už zbyl jen jemný poprašek sněhu a vyčnívající rákosí v něm tvořilo až grafickou strukturu ve výrazném protikladu bílé a černé.

Na většine z lokací jsem zůstávala okolo dvou až čtyř dní hlavně z toho důvodu, abych měla možnost jednotlivé terény nejdříve prozkoumat a až potom se věnovat specifickým oblastem. Zároveň mi přišlo důležité nabrat pocity z míst prostřednictvím poslechu tónů křupajícího sněhu pod nohama a jeho závějí padajících z větví, které pak vítr rozehnal po planinách. Zkusit se trochu vpít do těchto chvil, načerpat počitky, která tato místa nabízejí a přenést je na papír.

Do Krkonoš jsem se vypravila v druhé půlce února. Přesněji do Pece pod Sněžkou, prázdninové destinace mého dětství. Bylo příjemné vrátit se do dobře známého místa, protože jsem věděla, kam bych se chtěla podívat. Cestu jsem započala výšlapem na Růžohorky, odkud jsem následně odbočila na Sněžku.

Drželo se tam pořád ještě poměrně dost sněhu. Místy jsem narážela na malá pole roztátého sněhu, které se jevily jako hlouboké jámy. Zajímavé bylo vidět, kolik toho sněh z krajiny ujídá. V jedné oblasti pohltil celé stromy, jinde odhalil jen kmen a větve schoval pod závějí. Na Sněžce tedy bylo pramálo trávy, která by se dala zaznamenat, což mě přinutilo k návratu na Růžohorky. Tam se krajina poměnila v ideál toho, co potřebuji. Rozsáhle mapy sněhu na planinách, kde sněh jen tak obkličoval trávu, malé údolí přikryté tenkou bílou peřinou a drobné kopce tvořené travinami. Led pod žářem slunce tu a tam pukal, což v něm vytvářelo stojící kry, pod kterými se vlnila tráva podobně, jako voda. V jiných místech byl sněh jen lehkým popraškem, přes který se stébla v ostrých tvarech drala na povrch. Prošla jsem většinu toho, co jsem znala a po čtyřech dnech se vracela zpět do Prahy.

Moje poslední cesta vedla na Berounsko. Vracela jsem se tam několik dní po sobě, protože s blížícím se jarem ubývalo zasněžených krajin. V oblasti Srbska jsem si vyhlédla jedno specifické místo, které leč bylo krásné, se nakonec součástí mé práce nestalo. Na potoce se tam v zimních měsících vytvářejí zamrzlé tzv. Kodské kaskády, které nabízejí rozmanité struktury z ledu propojujícího se s mechem, řasami a sedimentem. I tak okolí poskytovalo poměrně velké množství pohledů, které jsem do diplomové práce nakonec přidala. S občasnou oblevou, sněžením a nočními mrazy na stéblech a keřích vznikala kouzelná námraza připomínající obnaženou kostru.

Finální vizuální forma se mi začala vyjasňovat ve chvíli, kdy jsem již měla veškeré cestování za sebou.

Vizuální forma

Dávalo mi smysl se zkusit v diplomové práci věnovat něčemu novému. Od knihy jsem se chtěla oprostít už nějakou dobu a prostředkem k tomu se mi nakonec staly velkoformátové kresby tvořící doprovod mé bakalářské práce. Návrat k tomuto formátu pro mě byl atraktivní. Konzultace s mým školitelem mne posunuly k finálnímu rozhodnutí zpracovávat dílo ve velkoformátu v rozmezí B1 až 2m.

Určujícím médiem se pro mě ve výsledku staly uhlí a uhlový prach s pomocí štětce, přesto, že jsem začínala u olejového uhlu a grafitové tužky. Tyto prostředky pro mě byly svazující natolik, že jsem od nich upustila. Ve velkém formátu se grafitová tužka ztrácela a nutila mě vracet se zpět k drobnějšímu kresebnému projevu, který této formě nesedl.

V procesu vzniklo hned několik studií stromů, trav a menších krajin. Od těch jsem ale později upustila a snažila se přiblížit volnějšímu stylu automatické kresby. Pohyby travin, jak na sobě leží, jak se propojují, jak těžce na nich leží sníh a jak je jejich okolí ovlivňuje. Spíš než krajiny jsem pak začala zaznamenávat menší kompozice a vytvářet hloubku toho, jak jsou zanořené, kde je sníh obepíná, jak se mráz formuje na jejich stéblech. Jak vypadá rozrytá zamrzlá krajina, kde je rozemletá do sebe, kde travina leží směrem dolů a půda je nad ní. Tyto záznamy mám uchované převážně ve fotografii a do skic a finálních formátů jsem přetvářela jen vybrané detaily.

Jen začít pro mě byl obtížný krok, a když už jsem jej překonala a s kresbou konečně začala, tak přišla otázka, v jakou chvíli je s ní vlastně vhodné přestat.

Zda pokračovat dál nebo už to takto stačí. Poměrně často se mi stávalo, že kresba vyšla utahaná. Stébka trávy vypadala spíš jako chuchvalec vlasů či srst zvířete. Další problém nastal při fixaci fixativem, po které kresby ztrácely svou jakousi “křupavost”.

Zkusila jsem i pár experimentů, při kterých jsem se ku příkladu snažila kreslit pomocí vysavače. Z toho vznikly kresby, které svou plasticitou připomínaly světla neonu s lehkým světelným oparem okolo nich. Ve výsledku to u vyobrazení travin docela hezky fungovalo, až jsem se rozhodla tento pokus zařadit do své diplomové práce.

Kresbu jsem nechtěla dělat výslovně přepisnou, ale podstatné bylo, aby v sobě kresby měly určitý proces deformace, tlaku, lámání a vrstev. Spíš jsem se chtěla soustředit na kontrast světla a tmavých míst. Narušení klidné plochy něčím ostrým, narušení monotónnosti a zapojení kontrastu měkkosti a tíhy do obrazů. Pod tím vším prostupuje i symbolika vlastního boje s dlouhotrvajícím procesem nejistoty ve vlastní tvorbě. Zaměřit se na detail a intimní zpověď sebe samé.

Nejdůležitějším přínosem této tvorby pro mě je návrat ke kresbě a k radosti z ní jako takové. Zpracovávat téma, které ke mě promlouvá a o mně samotné vypovídá mělo nejen terapeutický účinek, ale zároveň mi to přinášelo i pocit uspokojení z odvedené práce, který jsem dlouho postrádala.

Technické informace

Zkoušky jsem začala dělat v menším formátu velikosti B5. Postupně jsem se dopracovala k A4, kde sice bylo víc prostoru na volnější projev, ale medium uhlové kresby mi na takové velikosti nedovolovalo držet se detailů. Většina prvních kreseb v menších formátech vznikala na papíru Imagine Canson 200g, který sice pro malý formát fungoval moc pěkně, ale bohužel nemá tak výraznou texturu, takže se skici od finálních formátů poměrně lišily.

Celkově soubor obsahuje 5 formátů B1 a tři formáty 1,25 m x 2 m s doprovodem skic a fotografií. Kresby jsou tvořené pomocí přírodního uhlí, štětců různých velikostí, gumy a uhlového prachu. Formáty B1 jsou na papíru Gmund Hanf, 320 g/m² ze 100% konopí. Kresby 1,25 m na 200 cm jsou na roli papíru „C“ a grain role 1,5 x 10 m 180g/m². Odevzdanou práci budou doplňovat fotografie z lokací společně se skicami různých formátů.

Resumé

The theme of my master thesis is large-scale charcoal drawings captured from sketches and photographs of nature. The idea behind was to create an honest picture of what was happening in the past couple of years, art block, burnout, etc., and create a visual representation of these feelings. From the time when I sat over the thesis for quite a long time and tried to identify with the previous themes but they were no longer relevant for me.

The process started with small adventures of collecting materials for drawings. I went on winter trips around the Czech Republic to Krkonoše, Beroun, Plzeň and Praha. Sketching and taking photos of grass covered with snow. I was mainly focusing on the contrast between the softness and fragility of grass under the heavy layer of snow and how they influence and deform each other. Deformation of a calm surface with something sharp, to break the monotony, to include the contrast of softness and heaviness in the images. Perhaps also the symbolism of one's struggle with the long-lasting process of uncertainty in one's creation. Focus on detail and intimate confession of self.

Prameny

TEISSIG, K., Techniky kresby. Praha: Aventinum, 1995. 205 s.
ISBN 80-85277-49-2.

BRADWAY, T., SCHWABSKY, b., Landscape Painting Now. D.A.P.,
2020. ISBN 1942884265.

MINTON, H. C., A History of British Water Colour Painting, 2015.
Palala Press, ISBN 1341237362.

GERSZIOVÁ, T., Dvě století nizozemské kresby. Odeon, 1983,
ISBN 01-505-83.

VÁCHAL, J. Šumava umírající a romantická, Paseka, 2008.
ISBN 9788071859017.

KOLEKTIV AUTORŮ, Věčná Příroda – Úvahy o smyslu přírody
v lidském životě, 1984, Albatros, ISBN 13-888-84

JUNGJIN LEE, Voices 2018-19, Nazraeli press 2023,
ISBN 9781590055854

Seznam příloh

Fotografie	21–23
Skici	24–27
Experiment/ Kresby	28–30
Kresby – formát B1	31–38
Kresby – formát 125 cm x 200 cm	39

Přílohy

Fotografie

